

СТАНДАРДИ УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ ПРОГРАМА У ОБЛАСТИ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Стандардима за посебне и специјализоване програме утврђују се основни услови, начини остваривања и финансирања посебних, специјализованих програма и других облика рада и услуга предшколских програма предвиђених чланом 19. Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС”, бр. 18/10).

I ПОЛАЗИШТА ЗА СТАНДАРДЕ УСЛОВА ОСТВАРИВАЊА ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

Полазишта за стандарде услова посебних и специјализованих програма су:

- Схватања детета као особе и носиоца права са посебним интересовањима и искуствима чија добробит зависи од односа са блиским особама и од настојања заједнице да обезбеди могућности за доступност и различитост у њиховом васпитању и образовању;
- Схватања предшколске установе као отвореног система, иницијатора и једног од учесника у различитим програмима у предшколском васпитању и образовању;
- Савремена истраживања раног детињства и раног образовања која уважавају постојање индивидуалних разлика код деце и потврђују да деца у том периоду доживљавају најбржи развој и промене;
- Схватања о потребама деце и њиховој улози у породици и заједници;
- Научна и стручна сазнања о моделима различитих облика предшколског васпитања и образовања, која су комплементарна постојећим облицима, програмима и услугама у предшколским установама;
- Развијање различитих облика и програма предшколског васпитања и образовања који су засновани на заједничком деловању културних, образовних и научних институција, организација и удружења, институција које учествују у доношењу политике предшколског васпитања и образовања, породица и свих других чинилаца који могу допринети диверсификацији облика и програма предшколског васпитања и образовања.

Законски основ документа:

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09);

- *Закон о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС”, бр. 83/10);*
- *Правилник о општим основама предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС” бр. 14/2006.);*
- *Правилник о основама програма одмора, рекреације, климатског опоравка и наставе у природи („Службени гласник РС”, број 52/95);*
- *Правилник о нормативу средстава за реализацију васпитно-образовног програма у предшколској установи („Службени гласник РС”, број 46/94);*
- *Правилник о ближим условима за организовање облика рада са децом и обављање појединих послова и услуга из делатности предшколске установе („Службени гласник РС”, број 34/95);*
- *Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установе за децу („Службени гласник РС”, бр. 50/94 и 6/96);*
- *Правилник о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних („Службени гласник РС”, бр. 18/97).*

II

УЛОГА СТАНДАРДА УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

Улога стандарда услова за посебне и специјализоване програме је да допринесу:

- системском уређењу делатности предшколског васпитања и образовања;
- разноврсности понуде програма, облика рада и услуга деци и породицама са децом предшколског узраста;
- стварању приближно једнаких услова и могућности за доступност различитих облика и врста програма предшколског васпитања и образовања за сву децу без дискриминације и издвајања по било ком основу, у складу са законом;
- грађењу односа са породицом, локалном заједницом и широм друштвеном средином у складу са потребама предшколске деце и њихових родитеља како би се уважиле развојне специфичности предшколског узраста, створили услови за неговање игре као аутентичног начина изражавања и учења предшколског детета, те уважиле културне и језичке специфичности средине у којој оно одраста, у складу са законом;
- јачању и унапређивању васпитне функције породице;
- задовољавању потреба деце и њихових породица за различитошћу и посебношћу кроз разноврсне облике педагошког рада у складу са развојним карактеристикама деце, променама у техничко-технолошким, културним, образовним, спортским и рекреативним садржајима које нуди ужа и шири заједница;

- успешнијем укључивању деце предшколског узраста у даље васпитање и образовање и друштвену средину кроз интеракцију са децом различитих узраста и различитим одраслим особама;
- стварању подстицаја за стално образовање и стручно усавршавање васпитача и стручних сарадника;
- истраживању и унапређивању праксе предшколског васпитања и образовања.

Стандарди представљају утврђене норме (мерила, критеријуми, захтеви) у погледу услова које треба обезбедити да би се васпитно-образовни рад успешно реализовао.

III

ОПШТИ СТАНДАРДИ УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

СТАНДАРД 1

ФУНКЦИЈА ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА:

1.1. Функција *Програма посебних области васпитно-образовног рада* је да стимулише целовит развој деце, пружи могућност за социјализацију и подршку развоју посебних склоности и интересовања у складу са њиховим психофизичким могућностима;

1.2. Функција *Програма неговања језика и културе националне мањине* је неговање језика и култура националних мањина;

1.3. Функција *Пригодних и повремених програма који имају за циљ остваривање културних и рекреативних активности, односно одмора деце* су следеће: пружање могућности за социјализацију, подстицање физичког раста и развоја, култивисање стваралачког изражавања (покретом, гласом, говором, цртежом) и способности комуникације, осамостаљивање, богаћење непосредног искуства о природи.

1.4 Функција *Програма подршке породици* је додатна подршка породици у остваривању родитељске улоге и повезивање породице и система јавног васпитања и образовања путем различитих садржаја и активности, као и кроз посебне и специјализоване саветодавне облике рада.

1.5. Функција *Програма за рад са децом у породици* је додатна подршка породици која има потребе за професионалним и стручним збрињавањем детета, а чија деца нису укључена у живот и рад ПУ, или као додатна помоћ породици чија су деца укључена у предшколску установу.

1.6. Функција *Других програма и облика рада и услуга* је прилагођавање специфичним и повременим потребама деце и породице (организовање размене или продаје играчака, беби-опreme, спортских реквизита, услуга зубне ординације, систематски прегледи деце; организовање и одвођење деце на позоришне и филмске представе, изложбе, музеје, организовање превоза деце и др.).

СТАНДАРД 2

КОРИСНИЦИ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

2.1. Корисници посебних и специјализованих програма (у даљем тексту корисници) су деца која су и која нису обухваћена редовним предшколским програмима као и њихови родитељи и други заинтересовани у складу са функцијом и специфичностима програма

2.2. За учешће у конкретном програму деца и родитељи се пријављују организатору посебних и специјализованих програма.

СТАНДАРД 3

ОРГАНИЗАТОРИ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

3.1. Организатор посебних и специјализованих програма (у даљем тексту организатор) је предшколска установа, која може организовати посебне и специјализоване програме у сарадњи са републичким и покрајинским институцијама, локалном заједницом, институцијама образовања, културе, физичке културе и здравства, другим друштвима, удружењима и организацијама, физичким и правним лицима регистрованим за одговарајућу врсту делатности.

СТАНДАРД 4

МЕСТО ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

4.1. Посебни и специјализовани програми могу се организовати: у предшколској установи и другим институцијама, друштвима, удружењима и организацијама, на местима за рекреацију и одмор или на другим местима у складу са функцијом и специфичностима програма.

СТАНДАРД 5

ПРОСТОР И ОПРЕМА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

5.1. Простор мора да задовољи основне здравствено-хигијенске и безбедносне захтеве:

- а) да је сув; да поседује природно (прозор, светларник) и одговарајуће вештачко осветљење;
- б) да се може безбедно проветравати;
- в) да се може свакодневно чистити и одржавати тако да не угрожава здравље, безбедност деце и не ремети програмске активности;
- г) да се може загревати;

- д) да је на безбедан начин повезан са посебним санитарним чвором за децу, који поседује проточну воду;
- ђ) да поседује простор за одлагање гардеробе;
- е) да је на одговарајући начин предвиђено одлагање отпада (употребљене пелене и сл.);
- ж) да је прегледан тако да омогућава одраслој особи увид у безбедност деце;
- з) да је ограђен и обезбеђен (ограда, капија, затварање и отварање врата уз сигнал и сл.);
- и) да је обезбеђен од пожара (противпожарни апарат и евакуациони излаз);
- ј) да се сви простори на местима за одмор и рекреацију у којима бораве деца предшколског узраста у зимским месецима, налазе под истим кровом (простор за спавање, обедовање, анимацију и др.);

5.2. Простор (његове карактеристике, уређење и опремање) мора омогућити приступ деци и одраслима са сметњама у развоју у складу са правилником (*Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа за децу*, „Службени гласник РС”, бр. 50/94 и 6/96).

5.3. Величина, облик, уређење и опремање простора зависе од конкретног програма, тако да пружају адекватне услове и средства за програмом предвиђене активности а у складу са правилником (*Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа за децу* "Службени гласник РС", бр. 50/94 и 6/96).

5.4. Предшколска установа (у даљем тексту ПУ) може организовати посебне и специјализоване програме у свом простору самостално или у сарадњи са другим реализаторима програма из стандарда 3 овог документа, ако:

- а) простор и опрема одговарају функцији програма;
- б) простор и опрема у истом периоду нису потребни деци и родитељима у редовним програмима предшколске установе;
- в) организацијски, безбедносно, здравствено, хигијенски не угрожавају и не ометају живљење деце у предшколској установи;
- г) доприносе и подстичу интеграцију предшколске деце у живот локалне заједнице.

СТАНДАРД 6

ТРАЈАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

6.1. Трајање програма и учесталост активности дефинисани су специфичностима конкретног програма.

6.2. Трајање и динамика реализације посебних и специјализованих програма зависе од потреба корисника и могућности организатора.

6.3. Учесталост активности програма дефинише *Програм рада* конкретног посебног или специјализованог програма.

6.4. Време реализације посебних и специјализованих програма усклађује се са временском организацијом и програмском концепцијом предшколске установе.

СТАНДАРД 7

ФИНАНСИРАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

7.1. Посебне и специјализоване програме финансирају оснивачи, организатори, реализатори, учесници, донатори и други заинтересовани самостално или уз међусобно учешће.

СТАНДАРД 8

УЛОГА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ У ИЗБОРУ, ОРГАНИЗАЦИЈИ И РЕАЛИЗАЦИЈИ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

8.1. ПУ одређује посебне и специјализоване програме, које остварује у оквиру предшколског програма на основу одлука о увођењу, избору и реализацији посебних и специјализованих програма.

8.2. Одлуку о врсти и увођењу посебних и специјализованих програма који се реализују у предшколској установи доноси педагошки колегијум ПУ и Савет родитеља на основу сагледавања потреба деце, породице и организацијским могућностима ПУ.

8.3 Одлуку о избору и реализацији посебних и специјализованих програма доноси Управни одбор ПУ уважавајући мишљења и препоруке Педагошког колегијума и сагласност Савета родитеља, а на основу програма рада конкретног или специјализованог програма.

8.4. Врсте и реализација посебних и специјализованих програма који се реализују у ПУ утврђене су предшколским програмом и годишњим планом рада ПУ.

8.5. Начин пријављивања за реализацију конкретног програма у ПУ обавља се јавним конкурсом за посебне и специјализоване програме у складу са процедуром прописаном Правилником о посебним и специјализованим програмима ПУ.

СТАНДАРД 9

БРОЈ И НАЧИНИ ГРУПИСАЊА УЧЕСНИКА У ПОСЕБНИМ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИМ ПРОГРАМИМА

9.1. Број учесника у посебним и специјализованим програмима зависи од специфичности програма и потреба корисника.

9.2. Начини груписања учесника програма зависе од специфичности конкретног програма и морају бити у складу са *Законом о предшколском васпитању и образовању* („Службени гласник РС”, бр. 18/10, чл. 30, 31, 32 и 33) и мерама безбедности деце и правилима понашања у установи – у складу са *Законом о основама система образовања и васпитања* („Службени гласник РС”, бр. 72/09, чл. 42 и 43).

9.3. Начини груписања у пригодним и повременим програмима који имају за циљ остваривање културно-рекреативних активности и одмора морају бити у складу са

Правилником о основама програма одмора, рекреације, климатског опоравка и наставе у природи („Службени гласник РС”, број 52/95).

СТАНДАРД 10

КАДРОВИ КОЈИ РЕАЛИЗУЈУ ПОСЕБНЕ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ ПРОГРАМЕ

10.1 Кадрове који реализују посебне и специјализоване програме ангажује организатор програма у складу са законом.

10.2. Кадрови који реализују посебне и специјализоване програме имају квалификације у складу са функцијом и специфичностима програма.

СТАНДАРД 11

НАЧИНИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

11.1. Праћење и вредновање посебних и специјализованих програма саставни је део конкретног посебног или специјализованог програма.

11.2. Посебне и специјализоване програме који се не реализују у ПУ прате и вреднују организатори, реализатори, надлежне институције (у складу са Законом).

11.3. Извештај о праћењу, вредновању и ефектима програма доставља се корисницима, реализаторима и организаторима програма у писменој форми.

11.4. Реализатор програма у складу са резултатима праћења и вредновања врши корекције конкретног програма и његово даље унапређивање.

СТАНДАРД 12

САДРЖАЈ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

12.1. Посебни и специјализовани програм (у даљем тексту програм) садржи:

- теоријски основ програма (претпоставке о схватању детета, учењу и природи васпитања и образовања);
- циљну групу програма;
- општи циљ програма;
- методичка начела програма;
- задатке, методе, организацију и садржаје васпитно-образовних активности програма;
- начин организације остваривања програма (место, време остваривања и трајање, величина групе и кадар);
- материјали и опрема неопходна за реализацију;
- начин праћења и вредновања програма.

12.2. Програм рада посебних и специјализованих програма, као и извештај о вредновању изведених програма у ПУ доставља се педагошком колегијуму, савету родитеља и управном одбору, који дају мишљење о програму.

СТАНДАРД 13

ЗАШТИТА И БЕЗБЕДНОСТ ДЕЦЕ ТОКОМ ОРГАНИЗОВАЊА ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

13.1. За безбедност деце током реализације посебних и специјализованих програма одговоран је реализатор програма на основу претходно потписаног уговора са организатором програма.

13.2. Критеријум за избор дестинације за организовање програма одмора и рекреације је удаљеност од већих саобраћајница, градилишта, складишта, депонија и других извора буке, опасности и загађења који би могли да угрозе безбедност и здравље корисника програма;

13.3. Током реализације програма одмора и рекреације деце мора бити обезбеђена перманентна здравствена заштита деце, што подразумева следеће:

а) да о здравственој безбедности за време вишедневних боравака деце брине здравствено особље које обезбеђује реализатор програма;

б) да здравствени тим чине један лекар-педијатар на минимум 40-оро деце и једна медицинска сестра на групу од преко 40 до максимум 80-оро деце; свако повећавање броја деце у реализовању програма пропорционално повећава и бројност здравственог тима који се стара о безбедности деце;

в) да здравствени тим борави заједно са децом у истом објекту и на располагању је деци 24 сата дневно;

г) да здравствени тим мора бити опремљен довољном количином и врстом неспецифичних лекова и санитетског материјала. Специфичне терапије деце родитељи обезбеђују и предају пре путовања здравственом тиму;

д) да је обезбеђен простор за изолацију болесне деце током организације програма одмора и рекреације деце са вишедневним трајањем.ђ) да након боравка деце на одмору и рекреацији здравствени тим подноси извештај организатору програма.
